

تقسیم‌بندی پرسش‌های ادبیات فارسی ۳ در امتحان نهایی

۶ نمره - حداکثر ۱۱ مورد

الف) معنی و مفهوم شعر و نثر

کلمات کلیدی حتماً معنی شوند

۲ نمره - حداکثر ۸ مورد

ب) معنی لغت

معانی انتهای کتاب دقیق حفظ شوند

۳ نمره - حداکثر ۸ مورد

ج) خودآزمایی

تقسیم‌بندی پرسش‌های ادبیات فارسی ۳ در امتحان نهایی

(د) تاریخ ادبیات و دانش‌های ادبی

۳ نمره - حداکثر ۱۰ مورد

آرایه‌های ادبی، اسامی کتب و نویسندگان و ...

(ه) درک مطلب

۴ نمره - حداکثر ۱۰ مورد

معانی انتهای کتاب دقیق حفظ شوند

(و) شعر حفظی

۳ نمره - حداکثر ۸ مورد

تقریباً ۵۰ پرسش

دقیقاً ۲۰ نمره

الگوهای شعر حفظی در امتحان نهایی

۱- جایگزین کردن واژه در بیت به صورت گزینه

۲- قرار دادن یک مصراع

۳- تشخیص ابیات به شکل صحیح

۴- حذف قسمتی از مصراع

اولویتهای مطالعاتی

ما هم‌چنان در اول وصف تو مانده‌ایم

افلاک حریم بارگاهت

بیاموزیم: انواع ثمر

اقلیم عشق

شب‌نم عشق

موسی و شبان

شناسایی قالب ترجیع‌بند

درس اول

فصل دهم

ادبیات عرفانی

اولویتهای مطالعاتی

ادبیات جهان

بیاموزیم: نماد

آورده‌اند که:

قاضی بست

بیهقی و هنر نویسندگی او

آورده‌اند که:

شعر حفظی

فصل پنجم

فصل سوم

تحلیل آثار ادبی

اولویتهای مطالعاتی

فصل چهارم

ادبیات پایداری   پیاموزیم

آورده‌اند که: کبوتر طوقدار

شعر حفظی   نوروز

زاغ و کبک

آورده‌اند که:

از ماست که بر ماست

فصل هفتم

فرهنگ و هنر

اولویتهای مطالعاتی

امید دیدار
آفتاب وفا
پروانه‌ی بی‌پروا
سخن تازه
شعر حفظی
آورده‌اند که:
زندگی‌نامه و حسب حال
آورده‌اند که:
شعر حفظی

فصل ششم

انواع ادبی (۲)

فصل نهم

اولویت‌های مطالعاتی

هجرت

آفتاب پنهانی

قرآن مصوّر

نیاز روحانی

چند رباعی

بیاموزیم

آورده‌اند که:

فصل هشتم

ادبیات انقلاب

اسلامی

اولویتهای مطالعاتی

بیاموزیم
آورده‌اند که:

فصل اول
انواع ادبی (۱)

ادبیات داستانی

بیاموزیم
آورده‌اند که:

فصل دوم

الف) معنی و مفهوم شعر و نثر

ابیات و عبارات زیر را به نثر روان برگردانید.

– آری زمان فرّه جوانی را می‌پژمرد.

آری زمان شکوه جوانی را پژمرده می‌کند.

– این مرد بزرگ، به نشاط، قلم در نهاد. تا نزدیک نماز پیشین، از این مهمّات فارغ شده بود.

این مرد بزرگ با خوشحالی به نوشتن پرداخت، تا نزدیک نماز ظهر این کارهای بزرگ را تمام کرده بود.

– به اعضاء پشه‌ای همچند پیل است / در اسما قطره‌ای مانند نیل است
همه‌ی موجودات در اندازه‌های متفاوت‌اند اما در اصل وجود یکی
هستند همان‌گونه که قطره در اصل دریاست و دریا جز قطره چیزی
نیست.

– این مرد از کرانه بجستی و فرصتی جُستی و تضریب کردی و اَلمی
بزرگ بدین چاکر رسانیدی.

این مرد از گوشه‌ای بیرون می‌آمد و فرصتی به‌دست می‌آورد و
سخن‌چینی می‌کرد و درد و رنجی بسیار به این زیر دست می‌رساند.

(ب) معنی لغت

معنی لغات و ترکیبات مشخص شده را بنویسید.

– بانگ و هزاهز و غریو برخاست.

فتنه‌ای که مردم را به جنبش درآورد.

– در چهار سالگی پشت قاش زین نشستم.

قاچ، برجستگی جلو زین اسب که از چوب، شاخ یا فلز سازند.

کوهی زین، قبه‌ی پیش زین

– زمین ستروَن و در وی نشان رویش نیست.

بی‌حاصل (نازا، عقیم)

– در فصلِ ربیعی که صولتِ بُرد آرمیده بود.

شدت و تندى

– به رخ چون بهشت و به بالا چو ساج

درختی راست قامت که در هند می‌روید.

ج) خودآزمایی

– در عبارت «پرده‌ی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه‌ی روزی به خطای منکر نبرد» بر کدام صفات خداوند تأکید شده است؟

ستار العیوب، رزاق

– نویسنده در عنوان داستان «گل دسته‌ها و فلک» چه ابهام لطیفی را به کار گرفته است؟

فلک: الف) وسیله‌ی تنبیه   ب) – آسمان

– عبارت «به باب خواجه هیچ قصدی نکردم و کسان خواجه را نواخته
داشتم» به چه معناست؟

درباره‌ی خواجه، هیچ نیت بدی نداشتم و اطرافیان و نزدیکان او را مورد
لطف قرار دادم.

– بابا طاهر در ابیات زیر، به چه نکته‌ای تأکید دارد؟

«یکی درد و یکی درمان پسندد / یکی وصل و یکی هجران پسندد»
«من از درمان و درد و وصل و هجران / پسندم آن چه را جانان پسندد»
تسلیم عاشق در برابر اراده‌ی معشوق

(د) دانش‌های ادبی

– در بیت «امیدها در دام حرمان درد می‌شد / بازار گرم عاشقی‌ها سرد می‌شد» دو آرایه را نام ببرید.

تضاد، تشبیه، کنایه، جناس

– مشهورترین اثر عبدالرحمان جامی چیست؟ آن را به تقلید از کدام کتاب نوشته است؟

بهارستان، گلستان

– «جمال الدّین عبدالرزّاق اصفهانی» شاعر چه قرنی است؟

قرن ششم

– نام دیگر کتاب «منطق الطّیر» چیست؟

مقامات الطّیور

– در بیت زیر دو آرایه ادبی مشخص کنید.

«کنار نام تو لنگر گرفت کشتی عشق / بیا که یاد تو آرامشی

است طوفانی»

مراعات نظیر – تشبیه – تناقض (پارادوکس)

– کاربرد آرایه‌ی ادبی «حُسن تعلیل» در کدامیک از ابیات زیر،
مشهود است؟

الف) کسی که سبزتر است از هزار بار بهار

کسی شگفت کسی آن‌چنان که می‌دانی

ب) تویی بهانه‌ی آن ابرها که می‌گیرند

بیا که صاف شود این هوای بارانی

– در تشبیه موجود در عبارت زیر، «مشبّه» کدام است؟
«این سر نه سامان پذیرد و این غم نه پایان پذیرد
یک نیم‌شب پر نگیرد، تا مرغ آه من و تو»

آه

– نوشته‌ی زیر شرح‌حال کیست؟
«شاعر بزرگ و قصیده‌سرای توانای قرن پنجم است. در قصاید
تعلیمی خود انسان‌ها را به آزادگی، خردورزی، دین‌داری،
علم‌اندوزی، آخرت‌اندیشی و دیگر فضایل معنوی و روحی دعوت
می‌کند.»

ناصر خسرو

– نثر کتاب «کلیله و دمنه» جزو نثر ..... مسجع (فنی) محسوب می‌شود.

– نثر کتاب گلستان سعدی جزو کدام نوع نثر است؟

الف) مصنوع و متکلف   ب) مسجع و فنی   ج) نثر ساده و مرسل

– در مصراع «هایلیان بوی قیامت می‌شنیدند» یک آرایه‌ی ادبی مشخص کنید.

ذکر یکی از آرایه‌های: تلمیح – استعاره – حس‌آمیزی – اضافه
استعاری و واج‌آرایی کافی است. لازم به توضیح است که این مصراع
دارای مفهوم کنایی نیز می‌باشد.

– در «نقد لغوی» نقاد از چه دیدگاهی اثر را مورد بررسی قرار می‌دهد؟

اثر را از دیدگاه کاربرد زبان و اصول و قواعد آن بررسی می‌کند.

– در بیت زیر دو آرایه‌ی ادبی بیابید.

«پیل فنا که شاه بقا، مات حکم اوست / هم بر پیادگان شما نیز بگذرد»

تشبیه، مراعات نظیر، تضاد، تلمیح، ایهام، تناسب و واج‌آرایی

هـ) درک مطلب

– با توجه به بیت «همی زور کرد این بر آن آن بر این / نجنید یک شیر
بر پشت زین» مصرع دوم بیانگر چیست؟

توازن قدرت هر دو پهلوان

– مفهوم قسمت مشخص شده در عبارت «آن قدر حلقه به درها کوفتم
تا عاقبت از بانک ملی سر درآوردم» چیست؟

تلاش کردن و پشتکار داشتن

– در عبارت زیر مفهوم ترکیب کنایی مشخص شده را بنویسید.
خود گنبد چنگی به دل نمی‌زد. لُخت و آجری با گله‌گله سوراخ‌هایی
برای کفترها.

زیبا نبود یا جالب نبود

– بیت زیر به کدامیک از مراحل عرفان اشاره دارد؟
«آن که شد هم بی‌خبر هم بی‌اثر / از میان جمله او دارد خبر»

مرحله‌ی فنا یا آخرین مرحله‌ی عرفان

– مفهوم کنایی مصراع «سر ز مُلک جهان گران بینی» چیست؟
بی‌اعتنایی و بی‌علاقگی به دنیا و تعلّقات آن

– با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید:
چون حسنک بیامد، خواجه به پای خاست؛ چون او این مکرمت بکرد، همه بر پای خاستند. بوسهل زوزنی بر خشم خود طاقت نداشت؛ برخاست نه تمام و بر خویشان می‌ژکاید. خواجه احمد او را گفت: «در همه کارها ناتمامی». وی نیک از جای بشد.

الف) علت عصبانیت «بوسهل» چه بود؟

چون وزیر و دیگران به حسنک – که زندانی بوسهل بود – احترام می‌گذاشتند.

ب) با توجه به عبارت بالا «بر خویشان می‌ژکاید» یعنی چه؟

آهسته از روی خشم سخن می‌گفت؛ غرغر می‌کرد.

هـ) حفظ شعر

– هر کاو شراب ..... **فُرْقَت** ... روزی چشیده باشد

داند که سخت باشد ..... **قطع** ..... امیدواران

– خانه‌ی دلِ ما را از گَرَمِ عمارت کن

پیش از آن‌که این خانه، رو نهد به ویرانی
.....

– همت حافظ و انفاس سحرخیزان بود

که ز بند غم ایام نجاتم دادند.....

– چه مبارک سحری بود و چه فرخنده شبی.....

آن شب قدر که این تازه براتم دادند

– خبری رفت ز گردون به شبستان .....!زل..

«حذر ای .....! پردهدری پیدا شد»
پردگیان

– واژه‌های کدام گزینه، برای تکمیل بیت زیر مناسب است؟

«مایه‌ی پرهیزگار، قوّت صبر است و عقل

عقل ..... عشق، صبر ..... هواست»

الف) محتاج- حقیر ب) تسلیم- دربند
ج) گرفتار- زبون